

EL TEMPS QUE CORRE per JOAN F. MIRA

Gramàtica i bioquímica

“Posats a trobar-hi coses, ja que s’ha trobat el gen dels sufixos, es podrien trobar també els gens de la pulcritud sintàctica i els de la precisió i varietat del vocabulari: amb una mica de manipulació, uns trossets de DNA per ací, unes molècules afegides per allà les llengües i les literatures guanyarien moltíssim.”

Pareix, segons informacions que he llegit, de tota confiança, que ja han descobert el primer gen gramatical. No s’espanten: de moment no sembla especialment greu, només afecta les desinències i, pel que se sap o s’ha vist, les desinències en anglès, que no són gran cosa quant a complexitat o complicació. La qüestió és que algú, en algun laboratori de bioquímica o biologia molecular, ha trobat una mutació genètica que es manifesta en forma d’incapacitat per posar els sufixos correctes a les paraules. Les víctimes, en aquest cas, és a dir els portadors de la mutació, tenen problemes per afegir regularment les terminacions en “-s” en “-er” o en “-ed” més habituals de la llengua anglesa. Això, almenys, és el que afirma el lingüista Frederick Newmeyer, de la Universitat de Washington. Imagine, per tant, que deu haver-hi gent que té problemes per passar de *state* a *states* o de *house* a *houses*, per derivar *farmer* de *farm*, i per anar del present *I love you* al passat *I loved*. No és un problema menor, sobretot en l’últim exemple. Imagine també que, si traslladem el mateix cas al català, la dificultat estarà en la construcció de “germans”, i “amics”, “ferrer” o “fuster”, i “estimava” o “estimada”. Suposant que siguem les correspondències més aproximades, i suposant que les mutacions dels gens tinguen (que no tenen) una certa regularitat en les equivalències gramaticals.

Si la cosa és més profunda encara, i si ens fem en fondàries de gramàtica generativa i transformacional, si ens deixem portar per la fantasia d’algun deixeble de Noam Chomsky, per exemple, treballant amb un dels equips que fabriquen el mapa del genoma humà, els resultats podrien ser espectaculars. Abans de continuar endavant, repasse el capítol “Sobre les bases biològiques de les capacitats lingüístiques”, del llibre *Regles i representacions* del mateix Chomsky. Em confirma el que sospitava: Chomsky tenia molta fantasia, en efecte, però ni ell mateix, fa quinze anys, no es podia imaginar que una mutació genètica, l’alteració d’un sol gen, havia de manifestar-se afectant un punt concret de la morfologia. Ara només falta que un altre gen es demostre por-

tador del plusquamperfet de subjuntiu, un altre es manifeste –si té defecte– tancant les vocals obertes o viceversa, i un altre traduint “digui, digui” per “diga, diga”, sense saber en quina llengua o dialecte parla. Ja m’estic fent un embolic, i supose que vostès també. Però em fascina la possibilitat de trobar en la bioquímica les regles de la gramàtica, tant si és generativa i transformacional com si és clàssica i alexandrina. Posats a trobar-hi coses, ja que s’ha trobat el gen dels sufixos, es podrien trobar també els gens de la pulcritud sintàctica i els de la precisió i varietat del vocabulari: amb una mica de manipulació, uns trossets de DNA per ací, unes molècules afegides per allà les llengües i les literatures guanyarien moltíssim. Comence a tindre una certa esperança en genètica, ja que fa temps que he perdut la fe en la possibilitat que la major part dels nostres escriptors i redactors de diaris milloren el llenguatge pels procediments tradicionals. Qui sap. Si algun dia funciona, les facultats de periodisme, l’educació dels polítics i els seminaris de *creative writing* podrien donar uns resultats esplèndids. I la vida pública, les relacions de parella i la poesia lírica assolirien altures de perfecció mai no vistes.

No és broma del tot. En el mateix número del *Newsweek*, d’on trac aquestes notícies, relaten una situació possible l’any 2012, de realitat-ficció, passeu-me la paradoxa, més que ciència-ficció. La historieta és que en moltes universitats americanes s’ha produït una confusió monumental: hi ha massa errors en el perfil genètic (GP) i en els MRI/PET (una mena de “radiografies” de cervell) dels estudiants, deguts segurament a la precipitació, i resulta que, per exemple, els aspirants a l’escola d’art dramàtic apareixen amb grans qualitats per les matemàtiques, i els aspirants a enginyers apareixen molt ben dotats per al teatre. A mi, com a curiositat personal, m’agradaria conèixer algun dia el GP d’alguns poetes, dels autors de la major part dels papers que em toca llegir quan em fam fer de jurat en premis d’assaig o de narrativa, i sobretot el perfil de molts traductors i correctors que em calle. No voldria morir-me sense fer un parell de suggeriments als futurs enginyers genètics que vulguen treballar en el camp de la gramàtica.